ALIFBE

novda
edutainment

Education Alliance Finland
TIER 1
CERTIFIED
PEDAGOGICAL QUALITY

www.idum.uz saytidan yuklab olindi

N.K. Azizova

Alifbe

Umumiy o‘rta ta’lim maktablari uchun darslik

Ta’limni rivojlantirish markazi huzuridagi ilmiy-metodik kengash tomonidan tavsiya etilgan.

TASDIQLANGAN PLAGIATGA QARSHI TASDIQLANGAN

novda
edutainment
Toshkent – 2023

www.idum.uz saytidan yuklab olindi

UO'K 373.3.016:811.512.133(075.3)
KBK 74.202.4
81.2Ўзб-922
A 36

N.K. Azizova
Alifbe darsligi. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik / N.K. Azizova – Toshkent: "Novda Edutainment" nashriyoti, 2023. – 88 b.

Taqrizchilar:

M.M. Umarova – Toshkent shahri 222-umumiy o'rta ta'lim maktabi 1 toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;

M.I. Xujayeva – Toshkent shahri 142-umumiy o'rta ta'lim maktabi 1 toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

ISBN 978-9943-9686-6-0

© N.K.Azizova
© "Novda Edutainment", 2023

Shartli belgilar

Yangi mavzu bayoni

Savollarga javob bering

O‘ylab ko‘ring

Og‘zaki topshiriq

Birlashtiring

Tinglang

Toping

Bu qiziq

Yodda saqlang

Ko‘rsatkich bo‘ylab o‘qing

E’tibor bilan o‘qing

Kim topqir

O‘qishni biladigan o‘quvchilarga

Dars yakuni

Qadrli o‘quvchi!

Alifbe – sizning birinchi va eng sevimli kitobingiz. Bu kitob sizga sehrli tovush va harflar olami, so‘zlar dunyosi haqida ko‘p narsalarni gapirib beradi. Siz bu kitobdan o‘qishni, yozishni o‘rganib olasiz. Shu bilan birgalikda qiziqarli topshiriqlar bajarasiz. O‘rganganlaringiz sizga keyingi bilimlarni egallashingizda yo‘lchi yulduz bo‘ladi.

Sizga omad yor bo‘lsin!

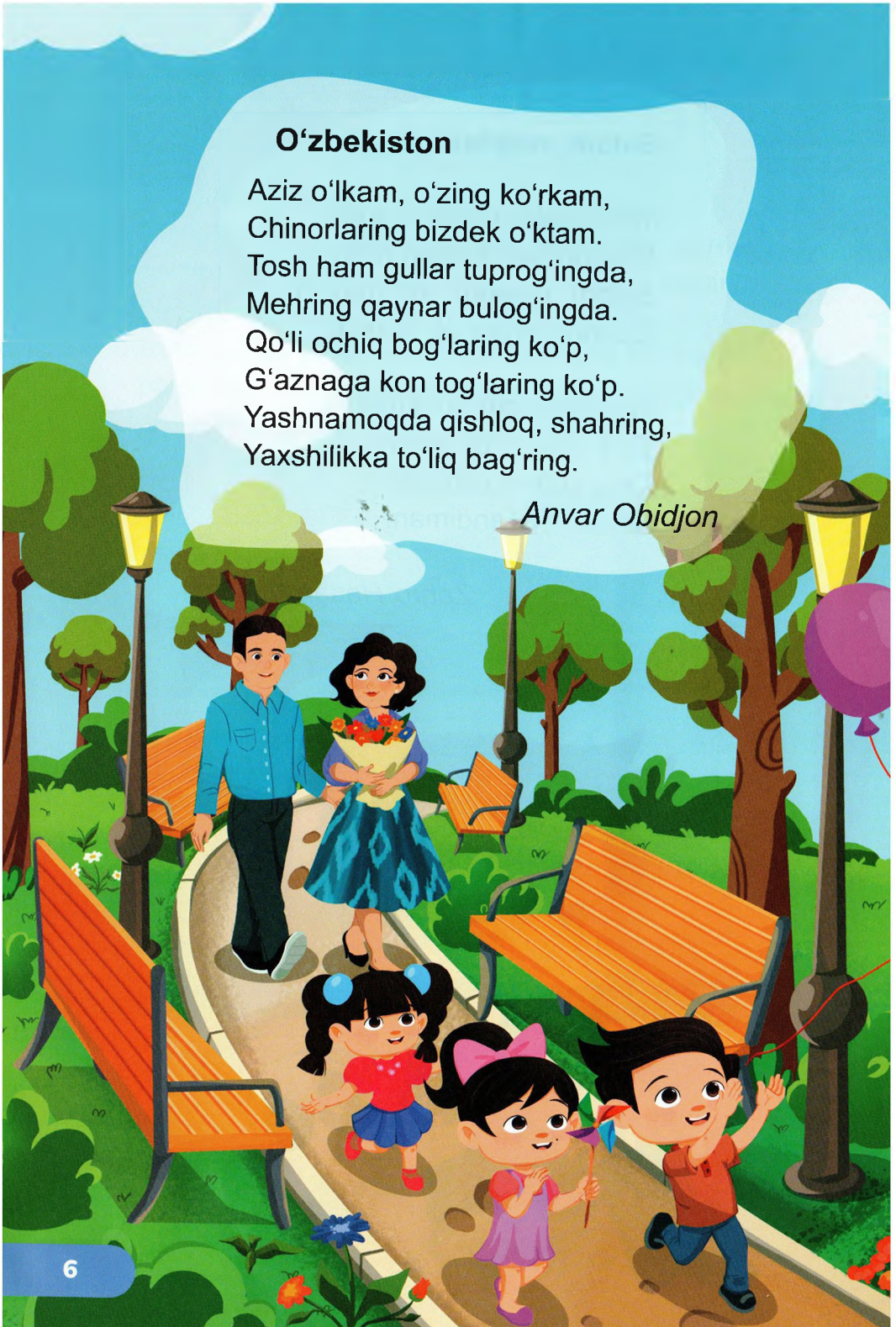
Salom, maktab

Yetti yoshga to‘ldim men,
Maktab sari keldim men.
Salom, maktab, jon maktab,
Quchog‘ingga ol, maktab.

O‘zim yaxshi bolaman,
Eng a’lochi bo‘laman.
Ona yurtim dilbandi,
Istiqlol farzandiman.

Zahro Hasanova

O‘zbekiston

Aziz o‘lkam, o‘zing ko‘rkam,
Chinorlaring bizdek o‘ktam.
Tosh ham gullar tuprog‘ingda,
Mehring qaynar bulog‘ingda.
Qo‘li ochiq bog‘laring ko‘p,
G‘aznaga kon tog‘laring ko‘p.
Yashnamoqda qishloq, shahring,
Yaxshilikka to‘liq bag‘ring.

Anvar Obidjon

O‘quvchimga tilaklarim

Men shunday kitob –
Betlarim – oftob.
Men – senga o‘rtoq,
O‘qishda hamroh.

O‘rganib oz-oz,
“Vatan” so‘zin yoz.
O‘qigin, tolma,
Orqada qolma!

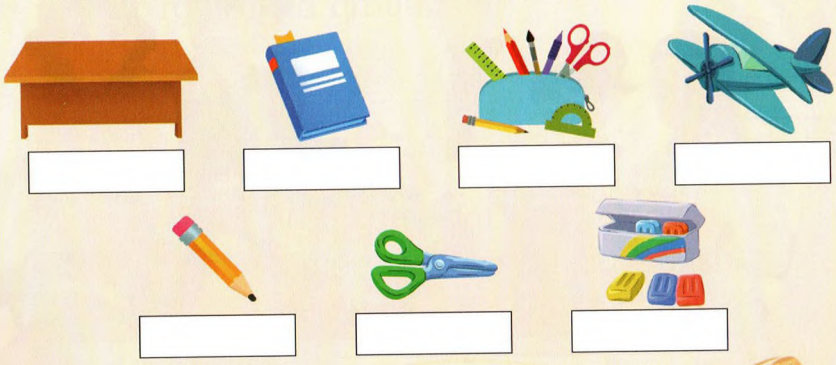
Kavsar Turdiyeva

So‘z va gap

☐ – bitta so‘zni ifodalaydi.

Ortiqchasini toping. Qolgan narsalarni bir so‘z bilan ifodalang.

☐ ☐ ☐ ?

☐ ☐ ☐ ☐ .

So‘zlarni bo‘g‘inlarga bo‘lish

Oilam

Oila desam, biri tan,
Biri jondek ko‘rinar.
Mo‘jazgina mustahkam,
Bir vatandek ko‘rinar.
Oila – otam, oila – onam,
Oila – ukam ko‘zlari.
Oila – singlim, oila – bobom,
Buvijonim so‘zlari.
Men ulardan o‘zimni
Tasavvur etmam ayro.
Oila – kichik vatanim,
Men jilg‘aman, u – daryo.

Zahro Hasanova

Alifbe qahramonlari bilan tanishuv

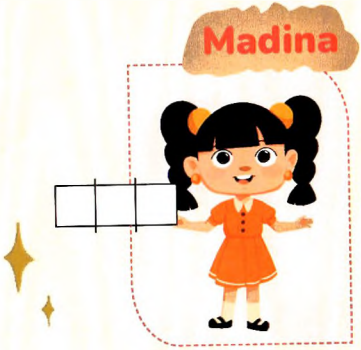
Mening ismim Akmal.
Men atrofimizdagi olamni o‘rganishga qiziqaman.

Mening ismim Aziza. Men matematika va sportni yaxshi ko‘raman.

Biz Akmal bilan egizaklarmiz. Men qiziquvchan va quvnoq Madinaman.

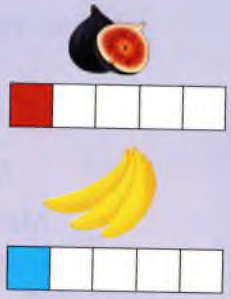

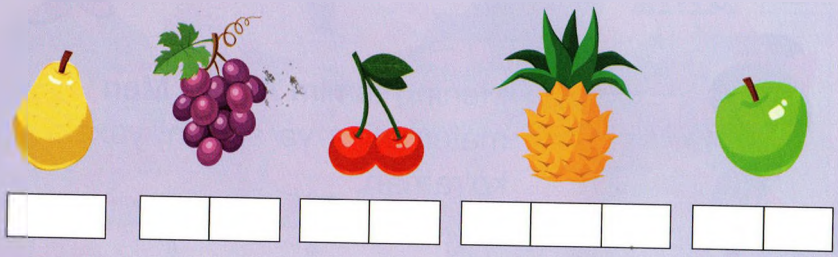
Men esa Jasurman. Men musiqa asboblarini chalishni bilaman.

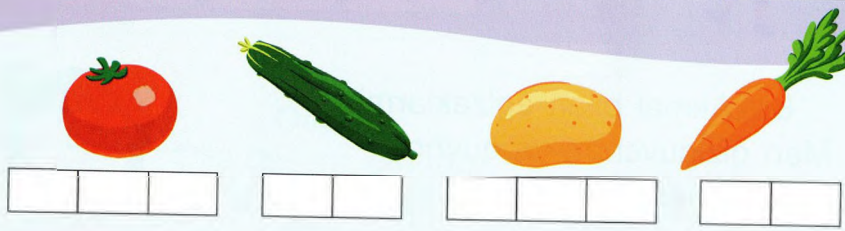
Tovush

- Unli tovush
- Undosh tovush

Bo‘g‘inlarga bo‘ling va bir so‘z bilan ifodalang.

Yer tagida yetilar,
Ko‘p vitaminli bo‘lar.
Shirasi bor, lek tuzsiz,
Palov pishmaydi usiz.

Kech kuzgacha uzilmas,
To yozgacha buzilmas.
Derlar: ming dardga davo,
Uning nomidir...

Qo‘nadi ming bir gulga,
Sog‘liq ulashar elga.

[o] tovushi. O o harfi

[o] tovushi cho‘ziq talaffuz qilinadi. Shuning uchun u unli tovush. Lablaringizni biroz oldinga chiqarib ayting: [O-o-o]

“O”ning shakli o‘xshaydi,
To‘lin oyga, quyoshga.
Velosiped g‘ildiragi,
Qovun yoki koptokka.

O	o	O
o	O	o
o	O	O

O-o-o-o-o

O-o-o-o-o

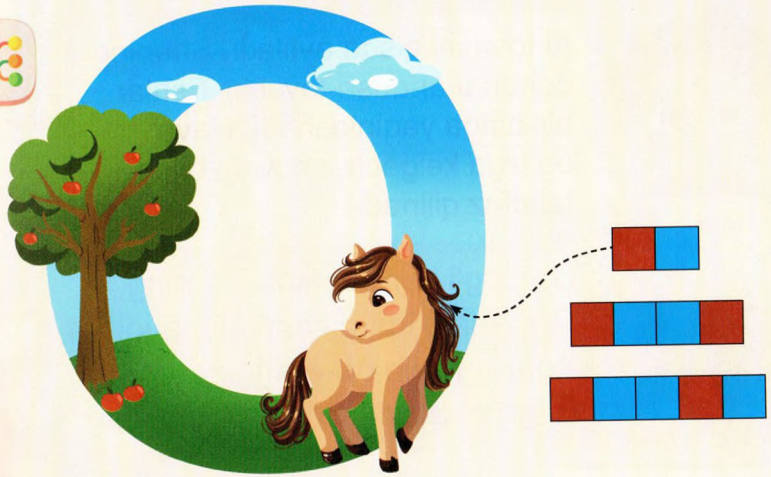

Oltin tarvuz

O

Dunyodagi eng aziz inson,
"Kim u?" deya so'rashsa bizdan.
"Ona" deymiz hammamiz shu chog',
Ha, shu so'zda, menman ilk harf.

[t] tovushi qisqa aytiladi. Shuning uchun u undosh tovush. Tishlar bir-biriga yaqinlashadi. Havo og‘izga kelgach, shovqin bilan talaffuz qilinadi.

Qalpog‘i bor boshida “T”ning,
Qor-yomg‘irni pisand qilmaydi.
Agar uni olib qo‘ysangiz,
Birga o‘xshab qolar, bo‘lmaydi.

t	T	t
T	t	T
T	t	t

O T → OT

T O → TO

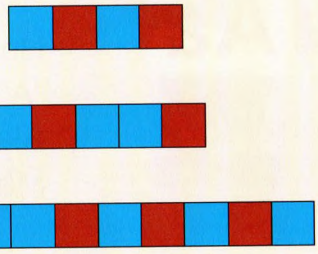

Tez aytish

Turna tipratikanni turtdimi?
Tipratikan turnani turtdimi?

Tez aytgin-u, tez gapir,
Tez aytganga bir patir.

o

t

. .

Ot . ot.

Toshkent – O‘zbekiston poytaxti

[a] tovushi – unli tovush.
Og'zingizni katta ochib, erkin talaffuz qiling: [A-a-a-a]

Hamma alifbo asli
"A" bilan boshlanadi.
Akmal, Aziza, Ali
Men bilan boshlanadi.

A	a	a	At	at
a	A	a	Ta	ta
a	A	A	Oa	oa

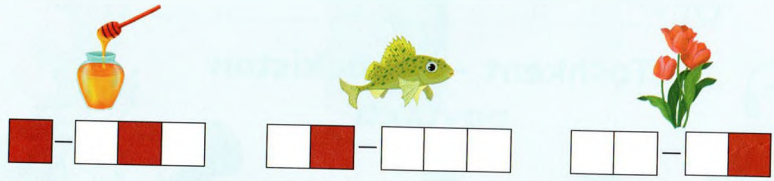
a-a-a-a-a

a-a-a-a-a

T O → TO

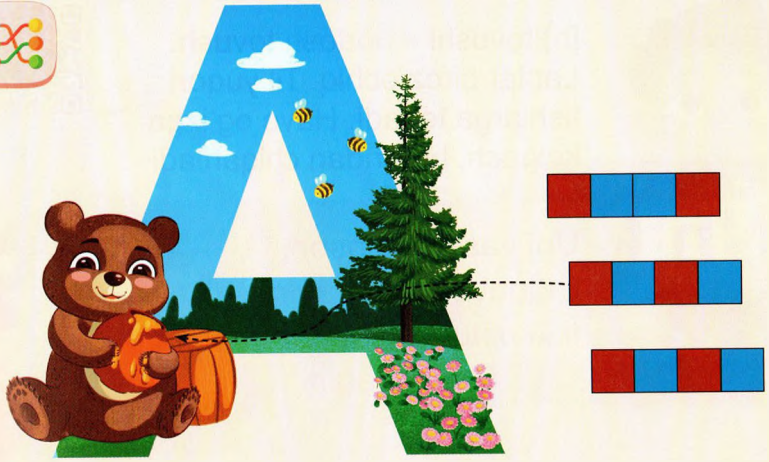
A AAA T → AT

T A → TA

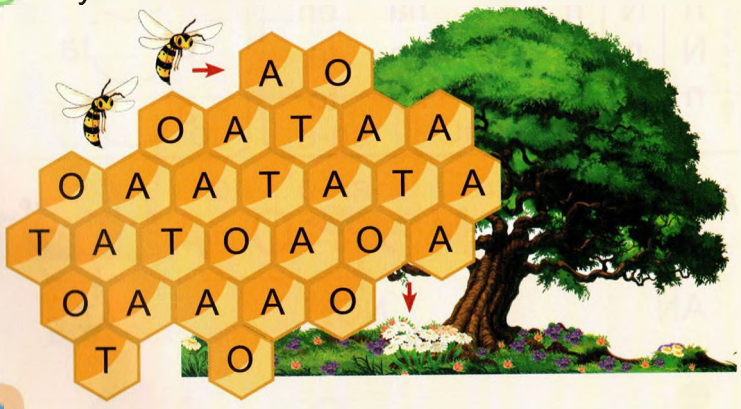

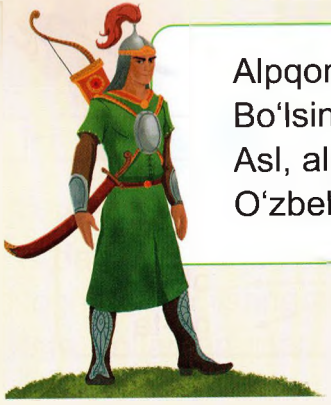
A

a

Qaysi ari “A” harflari orqali gulzorga tezroq yeta oladi?

Alpqomat Alpomish,
Bo‘lsin ko‘p senga olqish.
Asl, alp o‘g‘lonisan,
O‘zbek elin dostonisan.

o	a

t	

[n] tovushi – undosh tovush. Lablar biroz ochiq. Til yuqori tishlarga tegadi. Havo og'izga kelgach, burundan chiqariladi.

Uni yasamoq oson,
Diqqat bilan qaragin.
Ikki ustun orasiga,
Qiya ustun tiragin.

n	N	n	No	na	on
N	n	N	Na	an	ta
n	N	n	No	no	to

o ‿ na
o ‿ ta
a ‿ na

A AAA N → AN

N O → NO

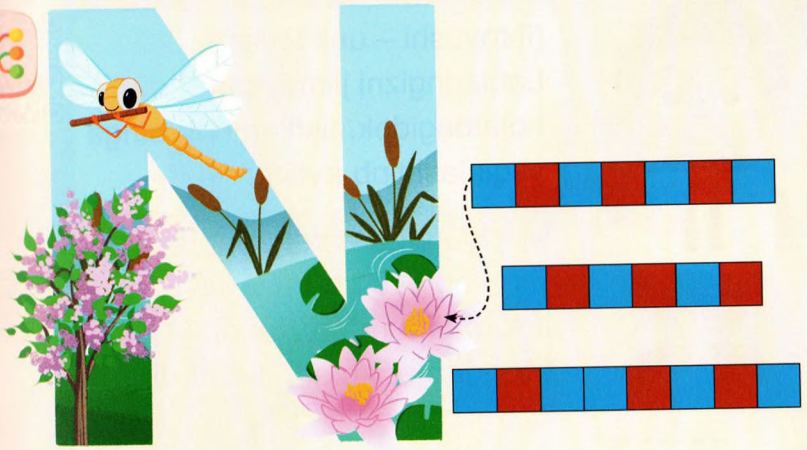
A AAA T → AT

10

o-ta
o-na
→ a-na → non, ot, no-ta

o	a

t	n

o-na	ot	a-na
o-ta	non	o-na
a-na	on	o-ta

Ona, ana non.
Ota, non _____ .
Non _____ _____ .

Boshqotirmani yeching.

N + 6 + n + na

Rizqimiz manbai don,
“N”dan boshlanar non ham.
Nonni uvol qilsangiz,
Xafa bo‘laman men ham.

[i] tovushi – unli tovush. Lablaringizni jilmaygan holatdagidek, tishlarni bir-biriga yaqinlashtirib ayting: “I-i-i”

Menga juda o‘xshagani
Simyog‘och va terakdir.
Ikrom, Ilhom so‘zlarini
Mendan boshlash kerakdir.

I	i	i	It	in	ti
i	i	I	Ta	it	na
I	I	I	Ni	ni	on

i-i-i-i-i

i-i-i-i-i

in it	ot on	ana non	ona ota	nota nina

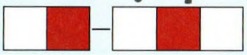

2

Ko‘rinishi kalta arqon,
Qo‘l-oyoqsiz chopar chaqqon.

Kiygan ko‘ylagi o‘ziga foydasiz.

in it	on ot	i-ni i-ti	ni-na no-ta	ni-na-ni in-na-na

It in ☐.

☐ innana ☐.

So‘zlardan bir harfni o‘zgartirib, yangi so‘z hosil qiling.

Ot, it, ota, ana, ona, on

o	a
i	

t	n

Ikki do‘st

[l] tovushi – undosh tovush. Tishlar bir-biriga yaqinlashgan. Til uchi yuqori tishlar orqasida. Havo qisman burundan chiqariladi.

Boltacha o‘tin yorib,
So‘ngra uyda dam olar.
“L”ga o‘xshar ekan deb,
Bolalar eslab qolar.

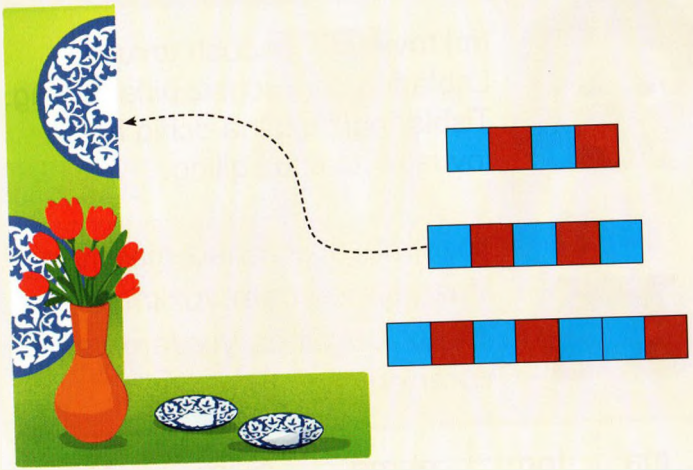
la li il lo ol lin lan

il	til	ol-ti	to-la	A-li
ol	tol	al-la	lo-la	Lo-la
la	nol	o-i-la	no-la	No-i-la

Qush nomlari orasida “L” tovushi ishtirok etganlarini toping.

A-li
Lo-la
No-i-la
→ a-na
→ tol, nol, til-la, ol-ti, to-la

o	a
i	

t	n
l	

al li	nol lol	ol-tin to-la	lo-la no-la	No-i-la Lo-la

O-ta, a-na ol-ti-ta non. Lo-la, non-ni ol.

Ona, ana , ana .

Chizma asosida gaplar tuzing.

Ali, Lola ☐ ☐ .

Lola, ☐ ☐ ☐ .

Ali, ☐ ☐ ☐ ?

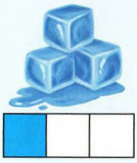
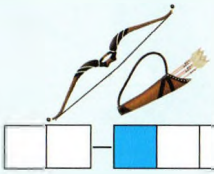
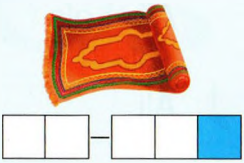
[m] tovushi – undosh tovush. Lablaringizni kuchsiz birlashtiring. Tishlaringiz ozgina ochiq holda tovushni talaffuz qiling.

Yozolmaysiz mensiz maymunni,
Muzqaymoq ham yozilmas mensiz.
“Mu-u” deyishga yordam bermasam,
Yurar edi sigir ham unsiz.

ma	tom	ol-ma	o-lim	Na-i-ma
mi	ilm	ma-na	o-lam	O-mon
mo	mol	ni-ma	a-lam	Man-non

ma mi im mo nom min man

Na-im
O-li-ma
O-mi-na
→ ma-na → i-lon, ol-ma, ni-na, o-lim

Mitti quyon

o	a
i	

t	n
l	m

Ona, ma-na .

O-mon, ana mal-la , ana .

O-lim, ni olma. ni ol.

Yer ostida, yer ustida,
Bir transport tez yurar.
Elektrli relsi bor,
Odamlar kutib turar.

[u] tovushi – unli tovush. Lablaringizni oldinga naychaga o'xshatib chiqargan holda talaffuz qiling: "U-u-u"

O'rtasiga nuqta qo'ysak,
O'xshaydi qulf qorniga.
"U" bizdan ranjiydi-da,
Kalit suqsak burniga.

U	u	u	Un	tu	ut
u	U	u	Ul	nu	un
u	U	U	Um	mu	um

u-u-u-u-u

u-u-u-u-u

mu um tu un lu nun tut

un	uni	unum	tutun
in	lol	til	mum	tu-man
on	tol	tun	un-li	um-mon
un	tut	min	u-nut	um-mat

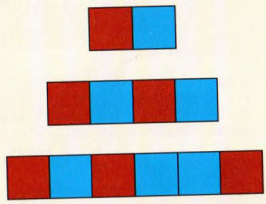

[ ] nima?
[ ] limon.
[ ] malina.

Ana u nima?
U [ ] ini.

[ ] nima?
[ ] [ ].
[ ] [ ].

o	a
i	u

t	n
l	

O-lim
O-mi-na
→ a-na → tu-tun, tu-man, um-mon

Um-mat
Na-i-ma
→ ma-na → non, li-mon

Olima, Omon, Lola | | |.

Olima | | | |.

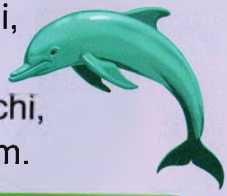
Omon | | |.

[d] tovushi – undosh tovush. Lablar biroz ochiq. Tilning uchini yuqori tishlarga tirab tovushni talaffuz qiling.

Delfin – mohir dengizchi,
Dono, aqlli biram.
Suvdan sakrab chiqsa-chi,
“D”ga o‘xshar shakli ham.

ud ado odam dono

da	dil	do-no	o-dim	Do-no
di	don	da-da	o-dil	Da-min
od	dum	da-la	o-dat	A-do-lat

din don dod dum dul dat did dil

Dalada

Dalada _____. _____ _____.

Otam daladan _____ oladi.

 donidan un _____. dan non _____.

Non _____.

Do‘st do‘stga boqar,
Suv soyga oqar.

Do‘st do‘stlikda toblanar,
Bilim – tortishuvda.

o	a
i	u

t	n
l	m
d	

do	dil	dod	o-dim	O-dil
du	dim	did	do-im	O-di-na
id	dam	duo	dom-la	Ma-di-na

Ikkinchi bo‘g‘inni topib, so‘z hosil qiling.

da → ( ) ( ) → la

do → ( ) ( ) → ma

Chizmaga mos so‘zni rasmdan toping.

[k] tovushi – undosh tovush.
Lablaringizni biroz oching.
Tilingizni tishlarga tekkizmay talaffuz qiling.

Kitobda ko‘rdim bir harf,
Bir qo‘lini ko‘tarib, oyog‘in kerib turar.
“Kimsan o‘zing?” – deb so‘rasak,
“K” bo‘laman”, – deb aytar.

ku aka ikki kokil

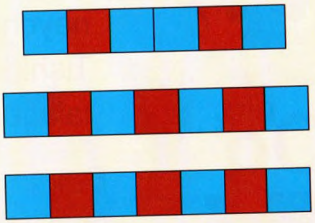
ka	kim	ki-no	ka-lit	Ko-mil
ki	kon	ka-nal	ka-mon	Ak-mal
ok	kun	kat-ta	kak-lik	Ka-mo-la

kud kim kat kit kun duk kul kut

Malik bilan Kamol – aka-uka.
Malik Kamoldan katta. Kim aka?
Malik – aka. U _____ _____.

o	a
i	u

t	n
l	m
d	k

Ka-mol
Ko-mi-la
Ko-mil
→ a-na

ku-lol
kak-ku
kak-lik
ka-ka-du
ka-ma-lak

– Nima?
– Kit.

– Kim?
– Malika.

– ☐?
– ☐.

O‘rganar avval odob,
Kitob o‘qigan bola.
Yuzi bo‘ladi oftob,
Kitob o‘qigan bola.

[o‘] tovushi – unli tovush.
Lablaringizni oldinga naychaga o‘xshab chiqaring. Tishlarni lablar bilan bekitib talaffuz qiling: “O‘-o‘-o‘”

Belgimni olsangiz gar,
O‘zim “O”ga o‘xshayman.
Otda belgi bo‘lsa gar,
Maysa, o‘t bo‘lib qolar.

o‘n	ko‘l	ko‘k	o‘-tin	to‘-kin
o‘t	mo‘l	do‘l	to‘-la	mo‘-min
do‘	to‘n	to‘-ti	to‘n-ka	do‘-la-na

o‘t mo‘ o‘n do‘k ko‘n ko‘d do‘l ko‘l

– Aka, ana u nima?
– O‘ktam, u katta ko‘m-ko‘k ko‘l.
– Unda ana u nima?
– U .
– ko‘lda nima ?
– U ko‘lda .

Mana, katta ko‘m-ko‘k ko‘l.
Ko‘lda .

ko‘l mo‘l	lo‘n-da o‘n-ta	ko‘m-ko‘k ko‘k-lam	ko‘l-mak ka-ma-lak

k	o‘	k		
o‘		o‘		
m	o‘	l		

t	o‘	l	a	
o‘			l	
d			l	
a	m	m	a	

t	o‘	n	k	a
o‘				m
n				a
l				k
i	l	m	l	i

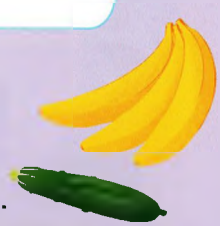
o	a
i	u
o‘	

t	n
l	m
d	k

[b] tovushi – undosh tovush. Lablaringizni bir-biriga biriktiring. Havo chiqishi bilan birdaniga ochib, tovush hosil qiling.

Baliq suvda suzadi,
Go‘shti maza bo‘ladi.
Bodring, banan so‘zlari
“B” harfidan boshlanadi.

bu	bo‘l	bi-no	bi-lim	bu-lut
ba	bol	bo-la	bi-lan	bo-dom
ob	bob	bu-ta	bi-lak	bom-dod

tab lab bil bo‘l but bol bob

Bu – Bilol. U bilimli bola. U da bilim oladi. Bilol _____ _____.

Mana bu . Bu li .

Mana bu . Unda _____.

Bo‘ri bilan tulki

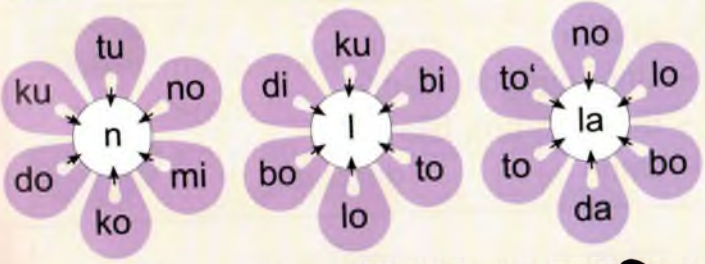

o	a
i	u
o‘	

t	n
l	m
d	k
b	

bo-bo bo-la	o-dob o-bod	ba-ton ta-bib	bi-no-an ba-ta-mom

O-na bi-lan bo-la, bi-lan lo-la.

Alla

Alla, bolam, alla,
Tili bolim, alla.

[e] tovushi – unli tovush. Lablaringizni kulgan, oldingi tishlar ko'rinib turgan holatda talaffuz qiling: "E-e-e-e"

Hovlidagi narvoncha
Birdan sinib qolibdi.
Bitta ustuni tushib,
"E" harfiga aylanibdi.

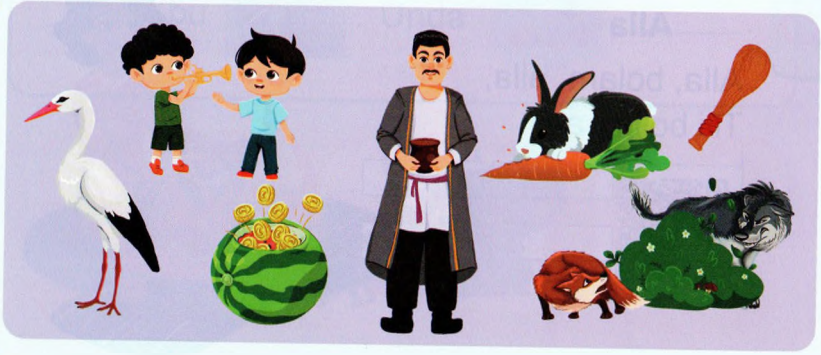
el en ek	bek kel men	e-kin e-tik e-lak	ke-ma be-da de-ma	el-lik e-tak me-dal

el ne et med kel deb bel

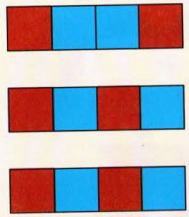
– Malika ☐☐ eladi.
– Unni nimada eladi?
– Buni Otabek biladi.
– Unni ☐☐☐☐ da eladi.

Bu qaysi ertak qahramonlari?

bet	te-kin	be-kat	es-da-lik
bel	me-bel	ke-lin	be-ma-lol
ket	me-tall	ket-mon	be-da-na

Ota-bek bilan El-bek – aka-uka.

Ota-bek ma-te-ma-ti-ka _____ _____.

U a-ka-de-mik _____. U _____ _____.

Ki-tob bi-lim man-ba-i, – deb bi-la-di.

El-bek-ka li _____ _____.

U _____ ni _____ _____.

– Ana ☐☐☐☐ keldi.

– Kemada Elbek keldi.

– Elbek nima olib keldi?

– Elbek ☐☐☐☐ olib keldi.

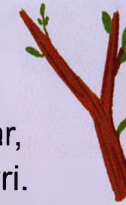
o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	

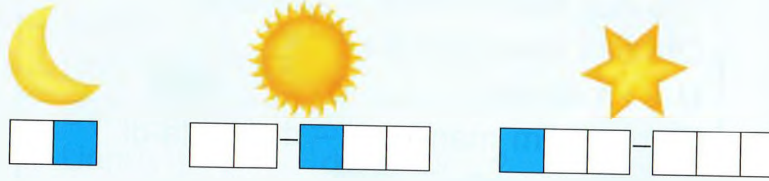
[y] tovushi – undosh tovush. Tilingizni pastki kurak tishlarga tekkizib, tovushni talaffuz qiling.

Asli juda ko‘p bo‘lar,
Daraxtlarda “Y” harfi.
Ham cho‘zmani eslatar,
Ayri shox – shoxlar ayri.

yil	yon	yuk	yel-ka	yo‘-lak
yel	yod	yoy	yet-ti	ye-lim
yo‘l	yem	yum	ya-na	ya-kun

ye ey iy oy yeb bey yom

Raqamlarni to‘g‘ri ketma-ketlikda qo‘yib, so‘zlarni toping.

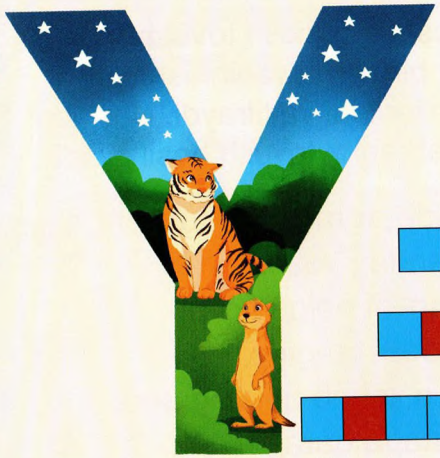
3	4	2	5	1
y	i	i	k	k

1	3	4	2	6	5
l	y	l	a	k	a

2	1	3	5	4
e	y	l	m	i

Yelkanli kema

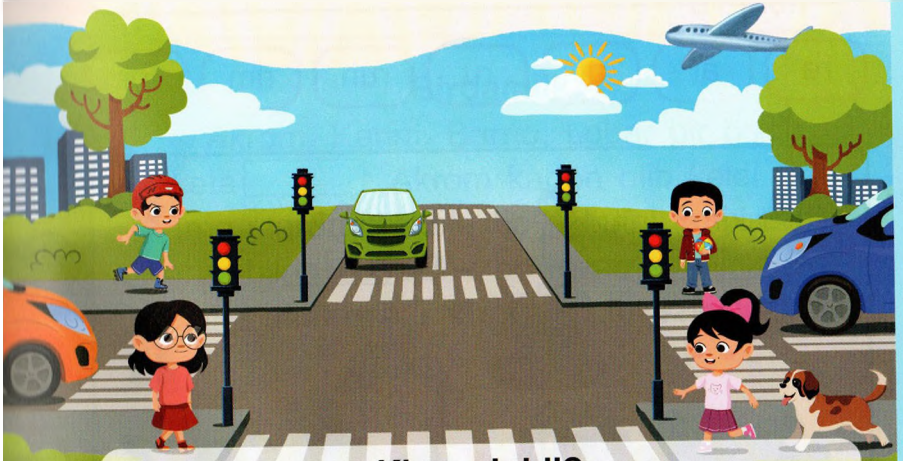
Bo-bom kat-ta yel-kan-li ke-ma o-lib kel-di. Men u bi-lan o‘y-nay-man. “Yel-kan-li ke-ma yel-ka-ni ma-to-dan ti-ki-la-di”, – de-di bo-bom.

oy	moy	oyi	tu-ya	yo‘l-yo‘l
o‘y	to‘y	aya	bo‘-ya	yak-dil
uy	boy	uya	de-ya	yak-ka

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y

Kim odobli?

– Oyi, Laylo katta yo‘lda o‘ynaydi. Oydin katta yo‘lda o‘ynamaydi. “Akam, ukam bilan maydonda o‘ynayman”,– deydi u. – Oyi, Oydin odoblimi yoki Laylo odobli?

[r] tovushi – undosh tovush. Tishlar bir-biriga yaqinlashib, til uchi ko‘tariladi va titraydi. Natijada havo tebranib, tovush hosil qiladi.

– Randa, romda “R” tovushi,
Uni qanday yozaman?
– Bir qo‘lni belga qo‘yib,
Bir oyoqni tiragin,
“R”ga o‘xshab qolding sen,
Bir oynaga qaragin.

or bir nur	yurt mard dur	a-tir ya-ra ar-ra	ra-di-o do-i-ra mi-no-ra	Ab-ror Bo-bur No-di-ra

re ar ur ru run rim lor

– Bu kim?
– Bu _____.
U yasaydi.

– Bu kim?
– Bu _____.
U bilan_____.

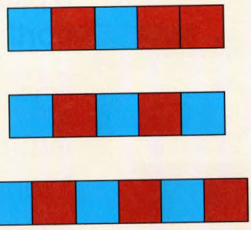
– Bu nima?
– Bu robot.
U bilimdon .

– Bu nima?
– Bu rubob.
Unda kuy_____.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	

Di-yo-ra
No-dir
A-no-ra
→ ma-na bu → ran-da, romb, te-mir, o‘r-dak, o‘r-mon

Birdamlik

Akrom, Karim, Barno, Lobar bir bo‘lib, raketa [ ]. Akrom karton olib keldi. Barno ulardan raketa bo‘laklarini tayyorladi. Karim bilan Lobar bu bo‘laklarni yelimladilar. Bolalar birdamlik katta [ ] ekanini bildilar.

[q] tovushi – undosh tovush. Talaffuz qilganingizda til tebranib, o‘pkadan chiqayotgan havo oqimi portlab tovush hosil bo‘ladi.

“O” va “O‘”ga o‘xshar shaklim,
Ammo farqim bor jindek,
Mening asosiy farqim,
Dumim bor quyonchadek.

oq	qur	qo-ra	qa-tiq	o‘r-toq
qir	yuq	qa-ra	qu-loq	qay-moq
qor	to‘q	qo‘-ra	qa-lam	qar-moq

qe qu iq oq qo‘n req qat

El qadrini el bilar,
qadrini – yer.

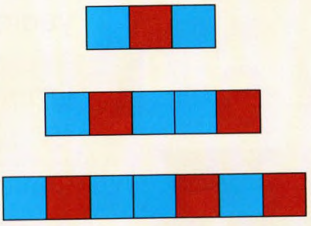
Ilm – oqar buloq,
Ilm – yonar .

Qizil kitob

Qizil kitob – noyob kitob. Unda yo‘qolib borayotgan hayvonlar, qushlar, o‘simliklar nomlari keltiriladi.

aql	qol	qalb	iq-bol	qu-duq
toq	yo‘q	u-loq	ni-qob	tir-noq
yoq	qoq	bu-loq	ir-moq	qa-no-at

Tez aytish

Qora qarg‘a qorga qo‘ndi,
Qorni cho‘qib “qag‘” – deb qo‘ydi.

Qirq quyon oq, qirq biri qora.

Ko‘lmakdagi qurbaqa,
Qiladilar “ ”.
Kitobim o‘qitmadi,
Kuyini tindirmadi.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q

[s] tovushi – undosh tovush.
S tovushining talaffuzida lablar kulgan holatda, tishlar bir-biriga yaqinlashib ko‘rinib turadi.

Ilmoqchaga o‘xshatib,
“S” bo‘ynini egadi,
Davom ettirsa uni,
Sakkiz bo‘lib qoladi.

sal	sut	sirk	sa-bo	sa-riq
sel	so‘l	sabr	sa-mo	sal-qin
sen	so‘m	sayr	sa-bab	sak-son

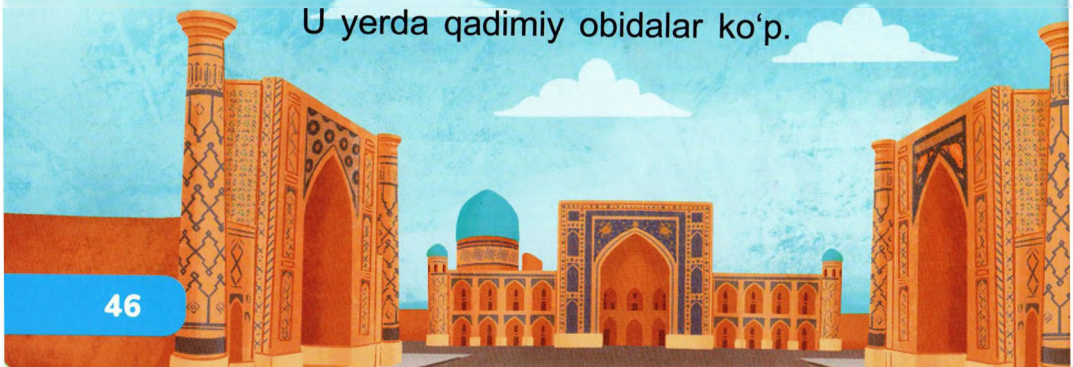
sas sin so‘m som sut sen tus

Tilimda totli kalom,
Udir salom, assalom.
Qo‘lim ko‘ksimda deyman,
Yurtim salom, assalom.

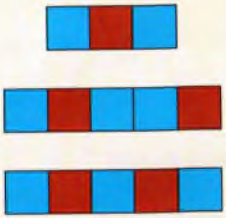

Samarqand

Samarqand – dunyoga mashhur shahar.
U yerda qadimiy obidalar ko‘p.

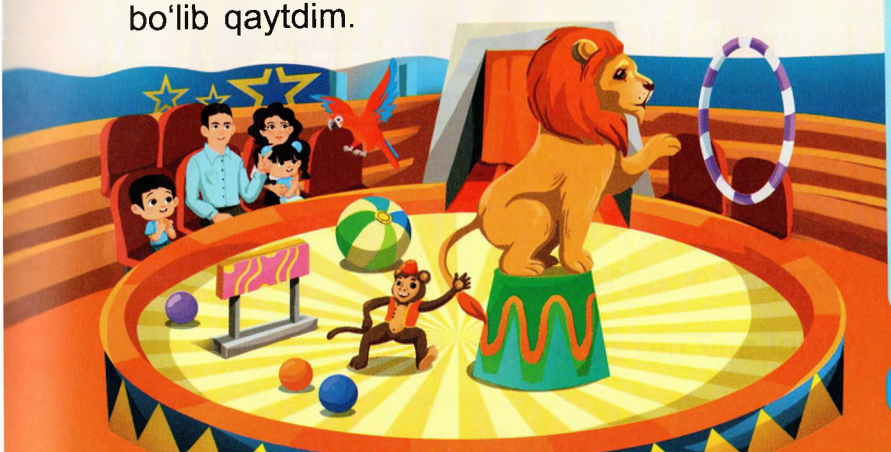
sir	sil-liq	san-diq	as-sa-lom
sut	sa-riq	siy-rak	sa-do-qat
sim	mu-nis	sa-no-at	sa-rim-soq

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	

Sirkda

Men oilam bilan sirkka bordim. U yerda arslon, to‘ti, maymun, yo‘lbars, it, kabutarni ko‘rdim. Arslon bilan yo‘lbars to‘siqdan sakrab o‘tdi, to‘ti bilan it sonlarni sanadi. Maymun esa odamlarni kuldirdi. Sirkdan men mamnun bo‘lib qaytdim.

[z] tovushi – undosh tovush. Talaffuzida lablar kulgi holatida. Tishlar ko‘rinib, bir-biriga yaqinlashadi. Tovush tebranib hosil bo‘ladi.

Zinada turgan o‘rtoq,
Senga bordir bir so‘roq.
“N”ni qanday ushlasang,
“Z”ga o‘xshaydi ozroq?

zal zeb	zar zor	zabt zulm	zi-rak zo‘r	zum ziy-rak

ze zil zul zam zot zez zo‘r

“Z” tovushi bor so‘zni toping.

Oz so‘zla – soz so‘zla.

Aytar so‘zni ayt,
Aytmas so‘zdan qayt.

Ariqni suv bezar, odamni – so‘z.

zar	za-rar
zarb	za-min
zar-ba	za-mon

zi-na	za-rar	zul-mat	zi-yo-li
zi-ra	ziy-nat	zum-rad	za-bar-dast
zi-rak	zam-bil	zi-yo-da	zi-na-po-ya

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z

Rasmlar orasidan topishmoq javobini toping.

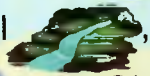
Oz qo‘ysa, “sol”, – deydi.
Ortiq qo‘ysa, “ol”, – deydi.

O‘zbekiston

– O‘zbekiston qanday diyor?

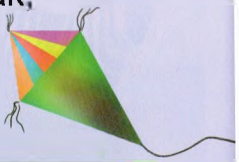
– O‘zbekiston – qadimiy diyor.

O‘zbekistonda ulkan , ko‘rkam , zilol , turli-tuman , qadimiy bor. O‘zbekistonda do‘stlik, _____ birodarlik qadrlanadi.

[v] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda pastki lab yuqori tish qirralariga yaqinlashadi. Havo tor bo‘shliqdan tebranib o‘tib, tovush hosil qiladi.

“V”ga qarab deymiz varrak,
Bordir bizda ezgu tilak.
Va’daga kerakdir vafo,
Vazifani bajar doimo.

va voy	vazn vaqt	va-tan vo-diy	yov zavq	sa-vol var-rak

vel vok viy vul vo‘ nav suv

Toza qilib badanni,
Yordam qilar u doim.
Semirtirib u tanni,
O‘zi ozar muloyim.

Munavvar musavvir

Munavvar buvasidan musavvir kim, deb so‘radi. Buvasi musavvir rassom, deb aytdi. Munavvar katta bo‘lsam, buyuk musavvir bo‘laman, deb niyat qildi.

bu-vi
bu-va
nov-voy
nov-vot
mu-sav-vir
mu-nav-var
va-si-yat
ne-va-ra

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	

So‘zlarda [V] tovushi ishtirok etgan rasmni toping.

1. Rasmda qayer tasviri?
2. U yerda nima qilinadi?
3. Vokzalda nimalar qatnaydi?
4. Vokzalni metro desa bo‘ladimi?

[p] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda avval lablar jipslashgan bo‘ladi, so‘ngra havoning tez yorib chiqishi natijasida ochiladi.

Parpi poyezdda kelar,
“P” kabi qo‘li belida.
Vagonda to‘la pilla,
Ishonmasang, qara-da.

pol	kap-tar	pay-poq	pa-zan-da
par	pil-la	qo‘l-qop	poy-de-vor
pul	pal-la	qal-poq	po-yab-zal

ip poy pul par pay po‘m pun

Oppoqqina, par emas,
Momiqqina, qor emas.

Pak-pakana bo‘yi bor,
Yetti qavat to‘ni bor.

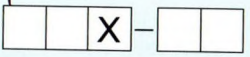

Oldin edi nuqul,
 bo‘ldi butkul.
Yorilib birdan ,
Yana bo‘ldi oppoq.

Xurmacha polvon

pat	pa-ri
pa-tir	pa-lov
po-liz	pi-yoz
po-ya	pi-yo-la

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p

[ ] [ ] [ ] [ ].

i-pak	por-loq	pos-bon	pay-vand
po-ya	pat-nis	po-la-pon	ka-pa-lak

Ipak qurti

Bir bor ekan, bir yo‘q ekan. Uzumzorda ipak qurti va kapalak bor ekan. Kapalak qanotlari turli-tuman tovlanarkan. Uni kuzatib, ipak qurti kapalakka rosa [ ] qilibdi.

Ipak qurti ipak o‘rayveribdi, o‘rayveribdi. Bir kuni ertalab qarasa, endi u ipak qurti emas, kapalak ekan. Keyin u gulzor tomon qanot qoqib [ ] ketibdi.

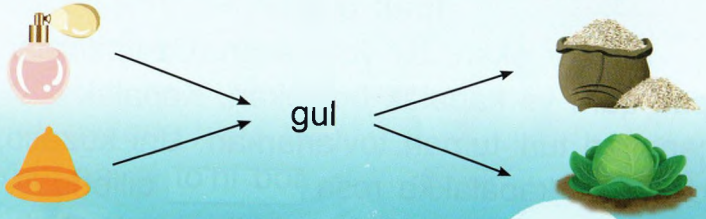
[g] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda lablar biroz ochiq, til uchi pastga tushgan va pastki kurak tishlaridan itarilgan holda tebranib tovush hosil bo‘ladi.

Go‘zal doira shaklim,
Gorilla etdi yarim.
“G” bo‘ldi endi harfim,
Shu mening so‘nggi gapim.

gul gap	gerb ga-la	go‘-zal tug-ma	gul-barg gum-baz

gi ga og gaz gid go‘ gen

Boshqotirmada yashiringan so‘zni toping.

g u r u ch – donli ekin.
U vitaminlarga boy bo‘lib, insonga quvvat beradi.

gul	gi-lam
gul-don	gi-los
gul-zor	kul-gi

tug	la-gan	ga-ze-ta	Gul-no-za
gaz	kul-gi	ge-o-log	Gul-zo-da
gar	gav-da	gu-lis-ton	Gul-sa-nam

Tez aytish

Guldasta – gullardan dasta.

Gulzorda

Aziza gullarni yoqtiradi. U onasi va akasi bilan birgalikda gulzorga atirgul va lola ekdi. Aziza gullarga o‘z vaqtida suv quydi. Tez kunda gullar oq, qizil, sariq bo‘lib gulladi. Aziza gullarni ko‘rib quvondi. U o‘z gullaridan onasiga guldasta yasadi.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	

[g‘] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda lablar biroz ochiq, til uchi ko‘tarilgan. Tilning orqa tomonida tovush tebranib hosil bo‘ladi.

“G‘”ni yozish qiyinmas,
Biroz e’tibor bergil.
“G” harfining qoshiga,
Qo‘ysang teskari vergul.

g‘oz g‘or	dog‘ bog‘	g‘o‘-la to-g‘a	g‘al-la g‘ur-ra	bog‘-bon bug‘-doy

g‘o g‘a eg‘ og‘ g‘oy g‘ep g‘ur

no
zo → g‘o → ra
to

g‘o → yib
g‘o → lib

“G‘o-g‘o”laydi g‘oz,
Kuylar mayin ovoz:
“O‘ynaylik birga,
Kuylaylik birga.
Bu bog‘, dalamizda,
Quvnaylik birga”.

g‘oz	g‘arb
g‘o-ya	g‘arq
g‘o‘-ra	g‘o-lib
g‘o‘-za	g‘o-yib

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘

g‘am-gin	to-g‘o-ra	g‘a-ro-yib
g‘al-la-kor	no-g‘o-ra	g‘a-ni-mat

Tez aytish

G‘ani g‘ildirakni g‘izillatib g‘ildiratdi.

G‘alaba

G‘ulom bilan Marg‘uba sportni yoqtiradilar. G‘ulom boks, Marg‘uba esa gimnastika to‘garagiga qatnaydi. Ular bu yilgi musobaqaga ko‘p tayyorgarlik ko‘rdilar. Musobaqa yakunida ular g‘oliblikni qo‘lga kiritib, g‘alaba bilan uyga qaytdilar.

[h] tovushi – undosh tovush. Til pastki kurak tishlarning orqasida turadi. Havo tomoqdan qirilmay, yumshoq chiqadi.

Narvonchaga o‘xshaydi
“H” harfiga qarasak.
Hakimjon handalak yer,
Hoshimjon chalar hushtak.

ha	his	hav-za	ho-di-sa
hal	har	ho‘-kiz	hi-mo-ya
haq	ham	ha-vas	ha-vo-la

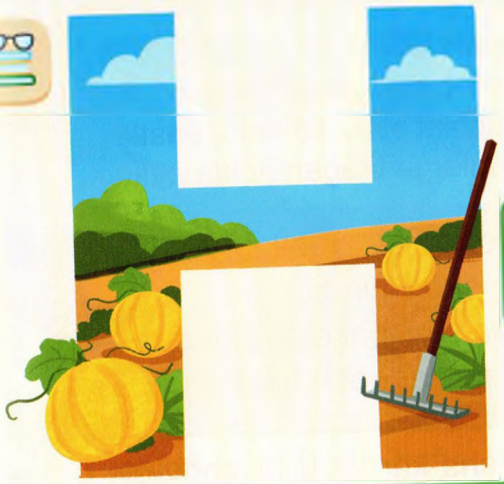
ho ha uh hu oh ho‘z hog

Sehrli so‘zlar

Bolalar, tilimizda sehrli so‘zlar borligini bilasizmi? Ular “Assalomu alaykum”, “Rahmat”, “Uzr”, “Vaalaykum assalom”, “Marhamat” kabi so‘zlardir. Bu so‘zlar sehrli ekanligiga sabab, ularni aytganda inson yuzida tabassum paydo bo‘ladi.

1. Siz ham sehrli so‘zlarni bilasizmi?
2. Eng ko‘p qaysi sehrli so‘zni qo‘llaysiz?

hukm	hu-quq
hu-nar	hol-va

ha-vo	ha-yot	hik-mat	hi-so-bot
ha-yo	ha-yit	hay-rat	hu-ku-mat

- Harakat, harakatda barakat.
- Hunar, hunardan unar.
- Halol mehnat – mo‘l daromad.
- Har kim ekkanin o‘rar.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	

Hayvonot bog‘i

Biz bugun oilamiz bilan birga hayvonot bog‘iga bordik. Hayvonot bog‘i katta ekan. U yerda timsoh, yo‘lbars, bo‘ri, tulki, ayiq, kiyik kabi hayvonlarni ko‘rdik.

[sh] tovushi – undosh tovush.
Tishlar bir-biriga yaqinlashgan.
Tilning uchini biroz ko‘tarib, pastki
kurak tishlarga tiragan holda ayting.

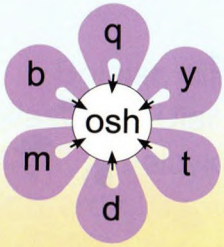
Shsh

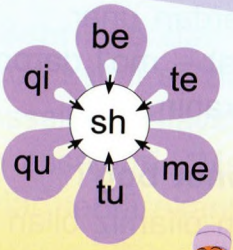
“S” do‘stlashdi “H” bilan,
Ko‘ring shodligin biram.
Shaxmat, shashka so‘zlarida
Ajralmas ular hech ham.

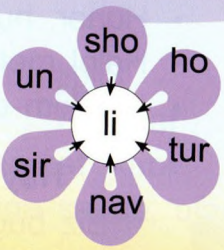

shi-mol shi-rin	sha-kar she-rik	shov-qin shar-bat

shu sha osh ush she sho‘ shun

Buyuk ipak yo‘li – Sharq va G‘arb mamlakatlarini ilk bor o‘zaro bog‘lagan karvon yo‘li.

shim
shi-mol
sham
sha-mol
shar
sha-kar

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh

Tushirib qoldirilgan hafta kunlarini toping.

Yakshanba, Payshanba, ?, Shanba, ?, Seshanba, Dushanba

Qish

O‘lkamizga qish fasli kirib keldi. Qishda hamma yoq oppoq qor bilan qoplanadi. Bolalar qishki o‘yinlarni intiqlik bilan kutadilar. Maydondan bolalar shodon kulgisi eshitiladi.

[f] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda pastki lab yuqori tish qirralariga yaqinlashgach, o‘rtasida tor bo‘shliqdan havo o‘tib tovush hosil bo‘ladi.

Fil so‘zini yozganda,
Fozil bo‘ldi ko‘p hayron.
“F” harfiga o‘xshardi,
Singlisi chizgan bayroq.

I L F
2 3 1

fil fan	fosh saf	lof naf	fikr film	fasl farz

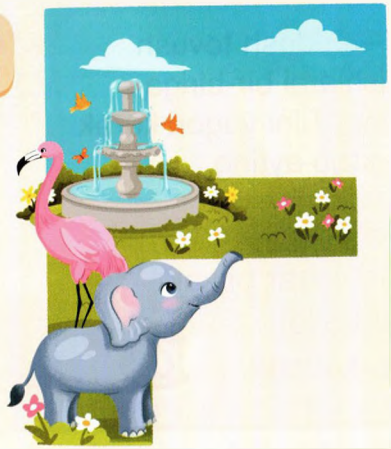
af fil qof shef fez foy fon

Farzandim – dilbandim,
Farzandim – asal qandim.
Har onim fido bo‘lsin,
Farzandim o‘ynab-kulsin.

1-may – Favvoralar kuni.

Billur kabi tomchilar,
Raqsga tushgandek bo‘lar.
Bu neligin kim aytar?
Udir go‘zal favvoralar.
Billur kabi tovlanar,
Dilga huzur baxsh etar.
Suvin purkaydi jo‘shqin.
Favvoralar berar salqin.

fut-bol	na-fo-sat
daf-tar	fa-ro-von
kon-fet	fav-vo-ra

fa-ol	fil	fa-zo	far-zand
filtr	film	fa-zo-gir	far-rosh

Rasmlar orasidan topishmoqning javobini toping.

Qirg‘oqlarni birlashtirib,
Masofani yaqin qilar.

Maydonlarda u turar,
Shiddat bilan otilar.

Bolalarni maftun etar,
Kun o‘tgani bilinmay ketar.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	

Koinot – F a z o
Quyosh –
Atrof –
Film –
Sof –

[ch] tovushi – undosh tovush. Talaffuzda tishlarni bir-biriga yaqinlashtiring. Tilni yuqori kurak tishlarga tekkizib ayting.

Chch

Cho‘mich, chelak va choynak,
“Ch”dan boshlanar bilsak.
Ikki belgi bir bo‘ldi,
E’tibor berib ko‘rsak.

chol choy	cho-ra chim	chaq-moq chaq-qon	cha-qa-loq ol-cha

Top-sak ham-ki bir u-shoq,
Ta-lash-ma-yin yey-miz biz.
A-hil-lik no-ni har chog‘
Ba-ra-ka-li dey-miz biz.

Chorvoq, Chimyon, Chortoq, Chirchiq so‘zlari nima uchun bosh harf bilan yozilgan?

Chimyon tog‘i

Dam olish kuni oilamiz bilan birga Chimyon tog‘iga chiqdik. U yerda qor ko‘p edi. Akam chang‘ida, men chanada maza qilib uchdik. Tog‘ havosi barchamizga yoqdi.

cha-la
cha-na
cha-man
choy
choy-nak
cho-ra

chim	ko‘-cha	chuch-va-ra
chi-nor	bog‘-cha	chuch-mo-ma
chi-girt-ka	ar-cha	chor-ra-ha

Ga-la bo‘-lib ke-lib-san,
Me-va-lar-ni cho‘-qib-san.
Cho‘-qi-ma-gin sen hoy, hoy,
Chum-chuq, chum-chuq-voy.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	ch

Bilasizmi?

Uy hayvonlari bolalariga alohida nom beriladi. Mushuk bolasi mushukcha, itniki kuchukcha, ot bolasi toychoq, qo‘y bolasi qo‘zichoq, echki bolasi uloqcha, tuya bolasi bo‘taloq, sigir bolasi buzoqcha deb ataladi. Siz yana qaysi hayvon bolalari nomlarini bilasiz?

[j] tovushi – undosh tovush.
U ikki xil talaffuz qilinadi:
[j] – portlab jo‘ja,
[j] – sirg‘alib jirafa.

Soyabonning bandini
Eslatar “J”ning shakli.
Ilmoqqa ham salgina
O‘xshab ketadi asli.

joy	jim	jiz-za	jum-boq
jag‘	ja-zo	jiy-da	jim-mit
jam	jo‘-ja	jan-nat	jim-ji-loq

jo ej jum jun jon jef guj

Jo‘ja

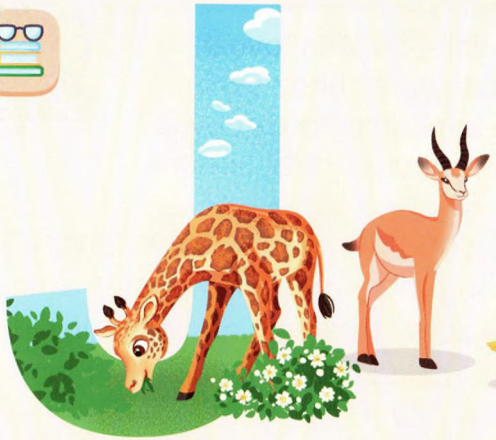
Jo‘jalar juda qiziq,
Oyoqlari qiltiriq.
Chiqishibdi tuxumdan,
Oppoq kichkina xumdan.
“Chip-chip” deya so‘zlashar,
Oyisini izlashar.
Tovuq so‘zin uqishdi,
Yerdan uvoq cho‘qishdi.

Po‘lat Mo‘min

Oltin tojli xo‘roz

jar	ju-ma
o‘l-ja	jum-la
o‘-jar	jum-boq
jim	jaj-ji

ja-nub	ja-nob	aj-dar	ja-mo-at
ja-sur	jar-lik	jo-zi-ba-dor	ja-vob-gar

Yashash joyi Afrika,
Bo‘yni uzun u tikka.

Ko‘kdan tushdi bir ustun,
Usti baxmal, ichi un.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	ch
j	

Jozibador kuy

Jasur juda kichik yoshidan musiqa asboblarini chalishga qiziqar edi. U jajji qo‘lchalari bilan pianinoni chala oladi. Musiqa darsida g‘ijjak asbobini ko‘rib qiziqib qoldi. Jasurga g‘ijjakda chalingan kuy juda yoqdi. Jonkuyar ustoz Jamila opa Jasurga g‘ijjak chalish sirlarini o‘rgatishga so‘z berdi.

[x] tovushi – undosh tovush.
Talaffuzda lablar biroz ochiq,
til bilan tomoqning orqa devori
siqiladi va tovush hosil qilinadi.

“X” harfi-chi bizga, yodga solar qaychini,
Qo‘rqmang, hech narsani kesmas ammo.
Xo‘roz, xabar, xalq, xazina so‘zlarini,
“X” bilan yozing, tug‘ilmaydi muammo.

xil	xon	xa-mir	xo-tir-jam
xat	xom	xo-na	xush-vaqt
xa-tar	xos	xa-to	xu-su-san

xo ex xum xun xon xef xuj

Yaxshilik

Xonzoda bugun maktabga kelmadi. U kasal bo‘lib qoldi. Bundan Xolida xabar topdi. U onasidan Xonzodaning holidan xabar olishga ruxsat so‘radi.

Xonzoda dugonasi Xolidani ko‘rib juda xursand bo‘ldi. Xolida dugonasidan xasta bo‘lib qolishining sababini so‘radi.

Ertasi kuni sinf rahbari sinfga kirib kelishi bilan Xolidani _____.

xol	xa-to
xo-la	xa-tar
xon	das-tur-xon

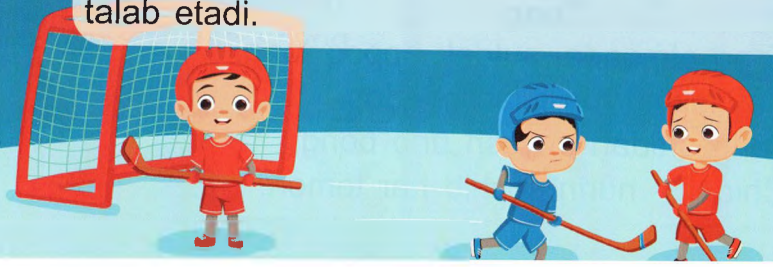
six	xalq	rux-sat	xush-xa-bar
mix	xavf	gul-xan	xo-si-yat-li
xush	xulq	poy-taxt	xoh-la-moq

Boshi taroq, dumi o‘roq.

Muz saroyi

Bu – muz saroyi. Unda ko‘pgina qishki o‘yinlarni tomosha qilish va tashkil etilgan to‘garaklarga qatnashish mumkin. Ayniqsa, xokkey o‘yini juda qiziqarlidir.

Xokkey – bu mardlar o‘yini. Xokkeychilar chaqqonlik bilan harakatlanadilar. Xullas, bu sport turi tezkorlik, epchillik va hushyorlikni talab etadi.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	ch
j	x

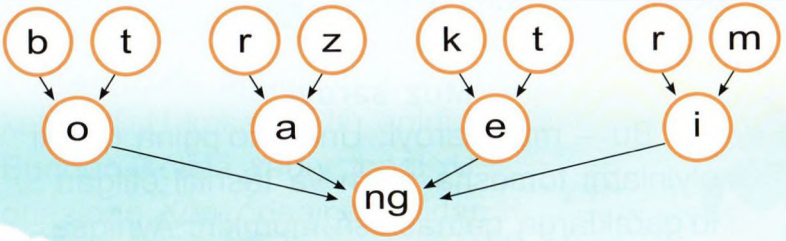

ng tovushi – undosh tovush. Talaffuzda til yuqori kurak tish orqasiga ko‘tariladi va havo burun orqali chiqadi.

Boshqa-boshqa ikki harf,
Ishlar bitta tovush uchun.
“N” va “G”ning juftligi,
Ko‘rsatar dimog‘ kuchin.

ong	rang	si-ngil	yu-ring
tong	teng	de-ngiz	o‘-ti-ring
bong	chang	ko‘-ngil	yu-gu-ring

Tong

Tong otmoqda, sutdek oppoq tong,
Xayrlashib tun bilan shodon.
Tong ortidan quyosh urib bong,
Chiqar – nurin sochib har tomon.

ng

tong
rang
keng
teng
ming
bong

erta tong	ko‘k dengiz	bilib oling
tilla tanga	uzum uzing	javob bering
to‘q rang	kitob o‘qing	sekin yuring

Vatani borning baxti bor,
Mehnati borning – taxti.

Yolg‘onning umri qisqa.

Rang-barang olam

Bilasizmi, tabiatda ranglar issiq va sovuq ranglarga bo‘linadi. Sariq, zarg‘aldoq, qizil – issiq ranglar. Binafsharang, ko‘k, yashil esa sovuq ranglardir.

o	a
i	u
o‘	e

t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	ch
j	x
ng	

www.idum.uz saytidan yuklab olindi

Tutuq belgisi tovushni bildirmaydi. Tutuq belgisidan oldin kelgan unli tovushni biroz cho‘ziq, undoshni esa keyingi unlidan ajratib talaffuz qiling.

Vergulga o‘xshar shaklim,
“O‘” va “G‘” dan bor farqim.

a’lo she’r	ma’no e’lon	sur’at jur’at	Ra’no Tal’at

E’lon

Diqqat, diqqat, diqqat! Tasviriy san’atni yoqtirgan, uning sirlarini o‘rganishni istagan bolalar uchun “San’at g‘unchalari” deb nomlangan to‘garak tashkil etildi.
Rahbar: Ma’mura Tal’atovna
Haftaning chorshanba va juma kunlari.

da’vo
qal’a
ne’mat
E’zoza

o	a
i	u
o‘	e

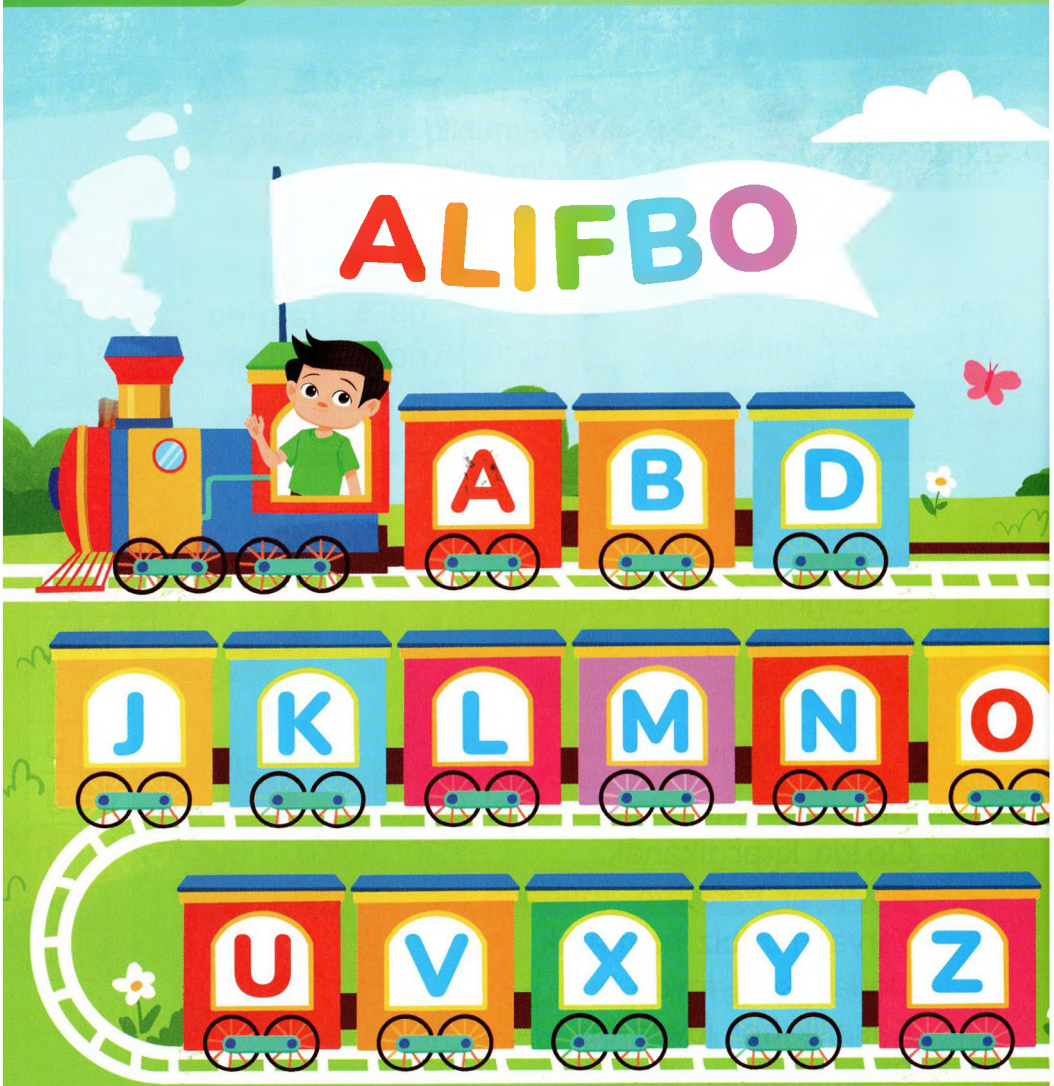
t	n
l	m
d	k
b	y
r	q
s	z
v	p
g	g‘
h	sh
f	ch
j	x
ng	’

So‘zingda ma’no bo‘lsin,
Va’dangda vafo.

Na’matak

Ariq bo‘yi chakalak,
Qo‘lga kirar tikanak.
Buvimlar hech qo‘ymagach,
Teryapmiz biz na’matak.
Derlar: koni foyda bu,
Kasallik bor joyda bu.
Shamollashga davodir,
Qaynoq sut-u choyda bu.
Sariqlikni yo‘qotar,
Qizamiqqa o‘q otar,
Boydir darmondoriga,
Quvvatingiz uyg‘otar.

Xayriddin Saloh

Alifboda bordir necha harf?
O‘yla aqling qilib sarf!
Go‘yo ko‘zi, burni bor,
Har bir harfning o‘rni bor.

Har bir harf buyuk erur,
Har biri juda zarur.
Adashtirmagin zinhor,
Savod senga bo‘lsin yor.

E F G H I

P Q R S T

O‘ G‘ Sh Ch ng

Zumrad va Qimmat

Qaysi harflar topishmoqning javobi bo‘la oladi?

Shakarda bor, tuzda yo‘q,
Shoyida bor, bo‘zda yo‘q.

Chang‘ida bor, dorda yo‘q,
Chuqurda bor, g‘orda yo‘q.

Kengda bor-u, torda yo‘q,
Changda bor, dutorda yo‘q.

Ch + = ☐

D + = ☐

Ch + = ☐

Ch + = ☐

Topishmoqning javobini ketma-ketlikda bo‘sh kataklarga joylashtirib, so‘z hosil qiling.

Archada bor, tolda yo‘q,
Asalda bor, bolda yo‘q.

Lochinda bor, g‘ozda yo‘q,
Laganda bor, tosda yo‘q.

Ishkomda bor, tokda yo‘q,
Ignada bor, chokda yo‘q.

Fazoda bor, yerda yo‘q,
Filda bor-u, sherda yo‘q.

Baliqda bor, ko‘lda yo‘q,
Barmoqda bor, qo‘lda yo‘q.

Olovda bor, qo‘rda yo‘q,
Ohakda bor, bo‘rda yo‘q.

O‘tkir Hoshimov

Qish fasli haqida nimalar deyish mumkin?

Yangi yil salomi

Yangi orzu, yangi shon,
Tilaklari bir jahon.
Dunyo bo‘lsin deb omon,
Kulib kelgan yangi yil,
Dil to‘ridan bir olam
Salom senga, assalom!

Bag‘ri to‘la quvonch, baxt,
Mangu tinchlik qilib ahd,
Yigitday g‘ayrat-u shahd
To‘lib kelgan yangi yil,
Qalb to‘rida bir olam
Salom senga, assalom!

Qambar Ota

Q I

R

Q B O‘ N

Q L Q

R A

Q O‘ L

Q O R

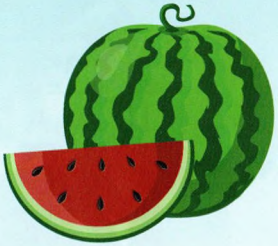
Yangi yil oldidan

Buni toping, qizlarim

G‘afur G‘ulom

– To‘ni silliq tuki yo‘q,
Hammasi to‘q, po‘ki yo‘q.
Ichi qizil, ko‘ki yo‘q,
Uni cho‘qolmas chumchuq.
Bu nima, qizim Qunduz?
– Bumi, dadajon... .

– Marjon-marjon yumaloq,
Yaproqlari shapaloq.
Qora, qizil, sariq, oq,
Yeb ko‘rmasdan o‘ylab boq.
Sen ayt, Mamlakat qizim,
– Bumi, dadajon... .

Murabbosi mazali.
Palovga bossa bo‘lar,
Podvalga ossa bo‘lar.
Tishlab ko‘rib ayt, Mehri,
– Bumi, dadajon... .

– Mayda yoqutday qizil,
Shirin nordon xilma-xil.
Qalin, taxir po‘sti bor,
Hamma yerda do‘sti bor.
Sen ayt-chi, qizim Gulnor,
– Bumi, dadajon... .

Suhbati shirin do‘stim,
Turgani bilim do‘stim.

Non bilan Kitob

– Hayotda eng zo‘ri ham, aziz ham sensan. Meni ham sen dunyoga keltirib, o‘stirib voyaga yetkazding. Shu boisdan bir umr senga ta’zim qilishni o‘zim uchun burch deb bilaman, – dedi Aql Kitobga.

– O, do‘stginam, menga kelganda zehningni jilovlay olmay, sal bo‘shashtirib yubording. Bilmasang bilib, qulog‘ingga quyib ol. Mendan ham azizroq narsa bor. Bu – non! Men non oldida qarzdorman, – javob qildi Kitob.

– Non? – taajjublandi Aql.

– Ha, Non...

Abdulla Avloniy

1. Nega Kitob Nonni o‘zidan ulug‘ dedi?
2. Siz nima deb o‘ylaysiz, dunyoda yana qanday ulug‘ narsalar bor?
3. Nima uchun Kitob Aqlga do‘st deb murojaat qildi?
4. Aql so‘zini qanday so‘z bilan almashtirish mumkin?

Qizg‘anchiq it

(ertak)

Bir bor ekan, bir yo‘q ekan, bir it bor ekan. U juda ochko‘z ekan. Bir kuni shu it sheriklari bilan talashib, kattakon bir suyakni olib qochibdi. U suv ustidagi yakka cho‘pdan o‘tayotsa, suvda bir it og‘zida katta suyak tishlab, ko‘zlarini olaytirib, itga tikilib turgan emish. It: “Irr-ir-ir”, – deb tishini irjaytirgan ekan, suv ichidagi it ham tishini irjaytiribdi.

Qizg‘anchiq it uning og‘zidagi suyakni ham tortib olmoqchi bo‘libdi va “Hap!” – deb itga tashlanibdi. “Hap!” deyishi bilan og‘zidagi suyak o‘zidan oldin “Cho‘lp!” etib suvga tushib ketibdi. Qizg‘anchiq it rosa shalabbo bo‘lib, suyagidan ham ajralib, suvdan chiqibdi.

1. It suyakni qayerdan oldi?
2. U suvda nimani ko‘rib qoldi?
3. Siz itga qanday baho berasiz?

O‘QISHNI BILSANG O‘ZING

Qanday yaxshi, qanday soz,
O‘qishni bilsang o‘zing,
Yordam kutib oyingdan
Jovdirab turmas ko‘zing.
“O‘qing” deya buvingga
Yolvorib turmay,
Yoki opajoningga
Yalinib yurmay,
Kutib, chorlab
O‘tirmasdan,
Shart o‘qiysan
Tutilmasdan.

Tursunboy Adashboyev

www.idum.uz saytidan yuklab olindi

N.K. Azizova
Alifbe darsligi. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik / N.K. Azizova – Toshkent: "Novda Edutainment" nashriyoti, 2023. – 88 b.

UO'K 373.3.016:811.512.133(075.3)
KBK 74.202.4
81.2Ўзб-922
A 36

ISBN 978-9943-9686-6-0

Nodira Azizova

Alifbe
1-sinf

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

"Novda Edutainment"
Toshkent – 2023

Muharrir	*Sh. Muslimova*
Badiiy muharrir	*A. Sobitov*
Musahhih	*X. Serobov*
Rassom	*D. Vetokhina*
Kompyuterda sahifalovchi	*S. To'ychiyeva*

Nashriyot litsenziyasi AI №158. 30.06.2023-yilda original-maketdan bosishga ruxsat etildi. Bichimi 60x84 1/8. Kegli 18 n/shponli. "Arial" garniturasi. Ofset bosma usulida bosildi. Mashinada yengil bo'rlangan (Machine Finished Coated) 80 g/m2 qog'oz. Shartli b.t. 11. Hisob-nashriyot t. 0,25. Adadi 626 981 nusxa. Buyurtma raqami 23-259. "O'zbekiston" NMIUda chop etildi.